

Langs de Ganker omstreeks 1925

Een interview met de heer Herman op den Kelder, Dorpsstraat 67 te Nibbixwoud.
Dit interview werd gehouden in de loop van 1999.
De heer H. op den Kelder is overleden op 28 december 1999.

Personalialia:

Herman op den Kelder, geboren 30 januari 1910 te Nibbixwoud.
Zoon van Dirk op den Kelder en Jansje Rood.
Gehuwd met Margreta Gertruide de Graaf, juni 1938 te Nibbixwoud.
M.G. de Graaf werd geboren op 11-9-1911 te Castricum en overleed op 10-5-1972 te Nibbixwoud.
Daarna op 27-8-1974 gehuwd met Elisabeth Margareta de Boer, geboren op 29-12-1929 te Binnenwijzend, gemeente Westwoud.

Aan het woord is Herman op den Kelder:

Ik ben geboren op 30 januari 1910 als jongste kind van Dirk op den Kelder en Jansje Rood. Ze bewoonden het huis aan de Dorpsstraat nr.71 te Nibbixwoud. Dit is het huis waar nu Theo op den Kelder woont. Toen ik werd geboren had ik al vier broers en twee zussen.

Omdat mijn moeder bij mijn geboorte ernstig ziek was en zelfs al bediend, werd er besloten dat ik bij mijn tante Sijtje op den Kelder ging wonen. M'n tante Sijtje was getrouwd met Dirk Doodeman. Ze hadden zelf geen kinderen en zo kon het gebeuren dat ik direct na mijn geboorte een andere vader en moeder kreeg. Ik werd dus bij hun 'thuisgehaald', zoals ze dat vroeger noemden.

Ik verhuisde van de Dorpsstraat naar de Korte Ganker waar Dirk Doodeman en Sijtje op den Kelder een manufacturenzaak hadden. Deze manufacturenzaak werd het laatst bewoond door Piet en z'n vrouw Tinie

Appelman tot 1984. Enkele jaren terug is de zaak gesloopt voor een nieuw te bouwen huis, dat er inmiddels staat op nr. 4.

De Korte Ganker

Omdat ik daar mijn jeugd heb doorgebracht, wilde ik wat van de Korte Ganker en zijn bewoners vertellen. Mijn 'vader' (Dirk Doodeman dus) heb ik altijd vader genoemd omdat hij voor mijn gevoel mijn vader was. Als ik met andere kinderen aan het spelen was en hij kwam thuis dan zeiden de andere kinderen: 'daar komt je vader'. Zodoende heb ik hem altijd als mijn vader gekend.

Met tante Sijtje was het anders. Die werd altijd in mijn bijzijn tante Sijtje genoemd en zo heb ik haar dus ook meegemaakt en leren kennen als 'tante Sijtje'. Mijn vader en tante Sijtje hadden een heel druk leven. Ze runden samen de manufacturenzaak en Sijtje gaf

daarnaast naailes aan de meisjes op de openbare school. In dezelfde winkel was ook een gelegenheid om je te laten knippen of scheren, want mijn vader was ook nog barbier. Verder was hij nog koetsier van de rouwkoets, die werd gebruikt als er iemand in het dorp werd begraven.

De koets was helemaal zwart en werd getrokken door een zwart paard dat een zwart kleed droeg en een zwart masker over zijn kop had. De koetsier was ook helemaal in het zwart gekleed en zat op de bok.

Tante Sijtje naaide de doodshemden voor de mensen die doodgingen in Nibbixwoud en omgeving. Zo'n hemd noemden ze 'de voorspelder'. De voorspelder was een soort schort met aan de voorzijde plooiën en kant. Al naar gelang de mensen rijker waren kwamen er meer plooiën en kant aan de voorspelder.

Dirk en Sijtje staan voor hun winkel op de stoep, met tussen hen in hun pleegzoon Herman op den Kelder. Op de achtergrond de familie Knol van de naastgelegen manufacturen-kruidenierszaak.

Zo kon het wel eens gebeuren dat tante Sijtje midden in de nacht werd wakker geklopt omdat er iemand was overleden. Ze ging er dan meteen uit en begon aan de voorspelder te naaien, net zo lang totdat hij klaar was.

Het gebeurde ook wel eens dat ze de voorspelder al klaar had liggen. Dan hadden de familieleden al gezien dat het niet lang meer kon duren en hadden ze het doodshemd al bij Sijtje besteld.

In de kerk zelf was er ook een verschil als er iemand werd begraven. Je had er twee klassen; de 1^e en de 2^e. De eerste klas was de duurste klas. Als er bijvoorbeeld een rijk iemand doodging, dan bestelde de familie de eerste klas mis met uitvaart. Bij deze duurste klas gebruikte men zilveren kandelaars en er stonden veertig kaarsen op het altaar. Op de vloeren en wanden werden overal zwarte kleden aangebracht en er werd een zware klok geluid.

Had je minder geld, dan bestelde je de tweede klas. Alles was dan iets minder, geen zilveren kandelaars, maar twintig kaarsen op het altaar en er werd ook een lichtere klok geluid.

De pastoor van de kerk had altijd twee dienstbodes. Een dienstbode was voor alles wat met de kerk te maken had; zoals de kerkdeur te openen voor de mensen. Ze fungeerde eigenlijk als koste. De andere dienstbode was voor het huishoudelijke werk en zorgde voor de inwendige mens.

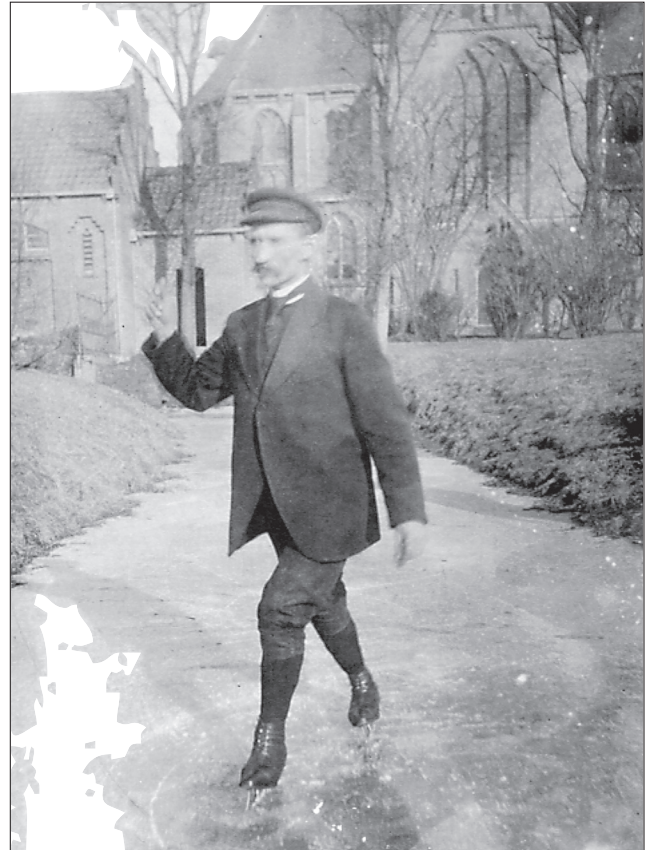
Mijn vader was ook nog tuinman bij de kerk en zo kon het gebeuren dat hij van de toenmalige pastoor Kruisen opdracht kreeg om hier de eerste witlof in deze omgeving te verbouwen. Dat kwam zo: Pastoor Kruisen kreeg omstreeks 1900 een boekje van een zaadfirma uit het zuiden van het land toegestuurd en daar zag hij witlof in staan (dat noemde men toen cichorei).

Na het boekje goed bekeken te hebben leek de witlof hem wel wat en hij bestelde het zaad hiervan. Hij gaf mijn vader opdracht om het zaad uit te zaaien. Nadat de penen waren gerooid kuilde hij ze onder de kerk in de kelder in en zo werd onder de kerk de eerste witlof in deze omgeving gekweekt.

Voor de rest deed mijn vader allerlei klusjes in en om de kerk. In september was het feest van Zeven Smarten. Dan werd het beeld (Piëta), dat nu rechts achter in de kerk staat, helemaal door hem in het groen gezet. Dit heeft hij veertig jaar lang gedaan. Hij is ook nog jarenlang kerkmeester geweest. Verder ging hij langs de deur als lappiespoep; vragen aan de mensen wat ze nodig hadden. Als de vracht te zwaar was om weg te brengen dan werd het met de hondencar gedaan.

M'n vader zag in mij wel een opvolger voor zijn manufacturenzaak en zo kon het gebeuren dat, toen ik

13 of 14 jaar oud was, hij mij een poepezak omdeed (dat was een zak om je nek met allerlei spullen; o.a. klossen garen, elastiek, knopen enz.) en mij naar een bekende klant stuurde om daar wat te verkopen. Bij mijn eerste klant aangekomen vroeg de klant of ik kassiesventer was geworden. Dit voorval heeft mij zo aangegrepen dat ik meteen weer naar huis ben gelopen, de poepezak heb afgedaan, en hem ook nooit meer opgepakt heb.

Dirk Doodeman, de 'skaseraaier', was rond 1900 een van de bekendste kunstrijders uit de regio.

De grootste hobby van mijn vader was het schaatsen. Hier heeft hij rond de eeuwwisseling menige prijs mee gewonnen in de kunst- en schoonrijwedstrijden die toen in deze regio werden gehouden. In de achterkamer is er nog een speciaal hoekje over het schaatsen van toen ingericht. Aan de wand hangen zijn schaatsen van ongeveer honderd jaar terug. Daaronder hangt een vergeelde foto van hem op schaatsen. En verder hangt er nog een grote barometer, die hij in één van deze wedstrijden heeft gewonnen.

Daar tante Sijtje slechte ogen kreeg en het naaiwerk en dergelijke niet meer kon doen, verkocht mijn vader in 1926 de manufacturenzaak aan Cor Appelman. Hij was toen 56 jaar oud. Op dat moment was ik zelf 16 jaar oud

Onze naaste buren aan de rechterkant waren de familie Knol (nu Cano), die ook een manufacturen-zaak, tevens kruidenierszaak, hadden. De eigenaar Louw Knol was, net als zijn buurman D. Doodeman, barbier.

Zaterdags gingen de mannen van het dorp altijd bij één van deze twee barbiers te knippen of te scheren en werden er de nodige nieuwtjes uitgewisseld. Naast Knol woonde Jaap Oud (nu Vreeker), die schoenlapper was. Hij ging lopende zijn klanten af met een zak op zijn rug om de schoenen op te halen of weg te brengen. In de zak zaten ringen en daar doorheen liep een touw waar hij de zak mee af kon sluiten. Jaap Oud was daarnaast organist van het kerkorgel. Zondags ging hij wel eens op bezoek naar zijn vader en moeder die in Grootebroek woonden. Dit alles lopende natuurlijk!

Naast Jaap Oud (nu kapsalon Emmeny) was vroeger niets. Daarnaast (nu Marskramer) woonde vroeger Piet Zuiker, die een fourage- en brandstoffenhandel had.

Als Piet thuis kwam met zijn paard en wagen, spande hij het paard uit en liet het vervolgens zelf los naar het einde van de Oosterwijzend lopen, want hij had daar een stukje land voor het paard.

Daarnaast (nu G. Smit) was vroeger een renteniers-huisje dat werd bewoond door de familie Wenker. Daarnaast schildersbedrijf Bos, dat in mijn tijd werd bewoond door Klaas Bos, de plaatselijke schilder. Daarnaast (nu Jaap Ridder) woonde voorheen oud-bakker Teunis Vlaar. Hij rentenierde daar, maar was tevens kassier van de boerenleenbank. Voor deze functie had hij een kantoortje aan huis. Z'n zoon Siemen Vlaar had de bakkerij van zijn vader overgenomen, die op de plaats was waar nu oud-bakker Joop Karsten woont.

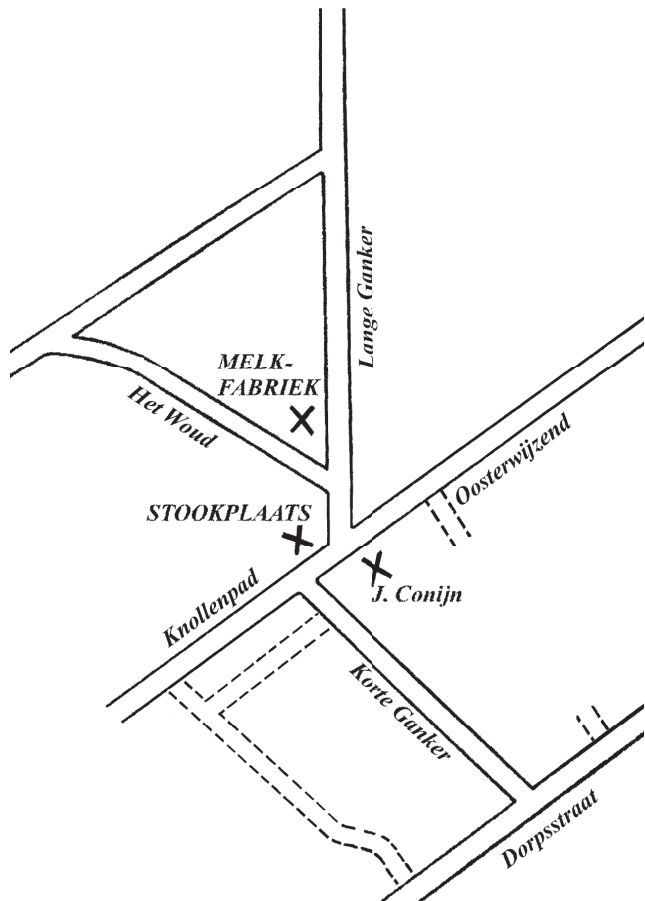
Daarnaast (Piet Laan) woonde voorheen Klaas Peereboom, die het weer heeft verkocht aan Klaas Klein, die er een timmerzaak in is begonnen.

Daarnaast (nu H. Bot) woonde voorheen Willem Hoogland. Hij was tuinder en beroepsvisser. Hij viste in de hele kop van Noord-Holland.

Daarnaast (nu Cor Koppes) woonde voorheen zijn vader Jaap Koppes, die timmermans knecht was. Daarnaast (N. Kieftenburg) woonde voorheen Siemen Ligthart.

Het laatste huis voor de gymzaal (nu dochter van meester Ben Loos) werd bewoond door hoofdonderwijzer meester Jägers. Het huis werd gelijk met de ernaast liggende school gebouwd (nu gymzaal). Het huis werd speciaal voor de hoofdonderwijzer gebouwd, die erin mocht wonen. De school werd gebouwd in 1908-1909. Op 10 mei 1909 was de officiële opening van de school, die toen uit drie lokalen bestond (2 klassen per lokaal). In 1911 zijn er nog twee lokalen aangebouwd.

Vorbij de school woonde Lou Slijkerman; hij was vrachtman. Hij bracht met paard en wagen allerlei pakjes rond van en naar Hoorn en omgeving. Daarnaast op nr. 34 woonde Jaap Mol. Hij had een kruidenierswinkel en was daarnaast klusjesman. Hij hielp o.a. ook bij het café van Jan Bontje met het in- en uitspannen van paarden.

Vorbij het huis van Jaap Mol was er toen nog niets gebouwd. De Korte Ganker liep daar rechtdoor en kwam uit op het Knollenpad (nu St. Matthijsstraat). Het Knollenpad liep vanaf de Korte Ganker tot het einde waar Knol woonde (nu Breure). Het stukje weg tussen de Korte- en de Lange Ganker had geen speciale naam. Vorbij de Lange Ganker ging de weg over in Oosterwijzend.

Vanaf Jan Conijn liep de Lange Ganker richting Benningbroek. Op de splitsing van de Korte Ganker met het Knollenpad was er vroeger een stookplaats. Men noemde dit de St. Matthijshoek. Hier werd op 24 of 25 februari, de feestdag voor de heilige Matthias, altijd een groot vuur ontstoken. Men noemde dit het St. Matthijsvuur en dit was in meerdere delen van het land gebruikelijk. Vanwege het St. Matthijsvuur van vroeger heeft men het Knollenpad van voorheen met de komst van de nieuwbouw St. Matthijsstraat genoemd.

Foto 1913 Ganker.
Kaas- en melkfabriek 'De Onderneming'
in 1897 opgericht, destijds op de hoek
Ganker en Het Woud.

Iets verder, op de kruising van de Lange Ganker en Het Woud (nu mevrouw Ettes op nr. 25) stond de melkfabriek van Nibbixwoud, tevens kaasfabriek 'De Onderneming'.

We gaan nu terug naar onze naaste burenen aan de andere kant van ons. Daar woonde (nu nr. 2) Marijtje Knol, een vrouw die nooit getrouwd is geweest. Hiernaast, op de hoek waar nu Duyves woont, was het café met doorrijstal van Jan Bontje.

Wanneer de mensen van veraf zondags met paard en wagen naar de kerk toekwamen werden de wagens op de hoek bij het café neergezet en de paarden werden dan in de stal van het café ondergebracht.

Meestal waren dat er heel wat, want de meeste boeren uit Hauwert en Benningbroek kwamen zondags met paard en wagen naar de kerk. Verder op de Dorpsstraat, richting Hauwert, stonden er twee cafés tegenover elkaar.

Café Wenker, met doorrijstal, was op de plaats waar nu Jan Karsten woont op nr. 66. Het café werd toen niet meer gebruikt, maar de doorrijstal werd nog wel gebruikt door boeren met paard en wagen die een borreltje gingen halen in café Ligthart, dat ertegenover stond (nu bakkerij Kool).

Bij café Bontje en café Ligthart werden vroeger de kermisattracties opgesteld. Ik herinner me nog dat er op een gegeven moment met de kermis vijf zweven stonden tussen deze twee cafés. De concurrentie was zo groot dat in het begin een rondje met de zweef vijf cent kostte en later nog maar één cent. In café Bontje werd er kermis gevierd door de katholieke mensen uit Nibbixwoud en omgeving.

In café Ligthart kwamen de mensen uit Hauwert die protestants waren. De verschillende geloven waren op dat moment nog erg gescheiden.

Nadat mijn vader in 1926 zijn manufacturenzaak had verkocht heeft hij het huis op de Dorpsstraat nr. 67

De kerk is aan en de kerkwagens staan weer op hun vaste plekkie.
Voor één van de wagens staat mevrouw Bontje.

gekocht van H. van Trienen, die schilder was. Ik weet nog goed dat mijn vader en ik toen samen vóór het huis vier bomen hebben geplant. Dat is inmiddels 73 jaar terug. De bomen zijn later omgehakt, op één na. De laatste beukenboom die we toen geplant hebben, staat nog steeds voor het huis. Hij is inmiddels helemaal door het hek gegroeid en staat half op het trottoir.

Nadat m'n vader en tante Sijtje waren overleden, ben ik altijd in het huis blijven wonen tot nu toe. <<